

MŠ – Budapeštianská č.1 KOŠICE

Práva dieťaťa uplatňované v škole

MŠ- Budapeštianská č.1
v edukačných činnostiach

Obsah

I. Deklarácia práv dieťaťa

II. Práva dieťaťa

- 1. Právo na rovnosť bez rozdielu rasy, náboženstva, pôvodu a postavenia*
- 2. Právo na zdravý duševný a telesný vývin*
- 3. Právo na meno a štátnu príslušnosť*
- 4. Právo na výživu, bývanie a zdravotnícke služby*
- 5. Právo na zvláštnu opateru pri telesnom, duševnom alebo sociálnom postihnutí*
- 6. Právo na lásku, porozumenie a starostlivosť*
- 7. Právo na prednostnú ochranu a život*
- 8. Právo na bezplatné vzdelanie, hru a zotavenie*
- 9. Právo na ochranu pred zanedbaním, krutosťou a využívaním*
- 10. Právo na ochranu pred diskrimináciou a na výchovu znášanlivosti, mieru a bratstva*

I. Deklarácia práv dieťaťa

Potreba zabezpečiť dieťaťa osobitnú starostlivosť bola zakotvená už v roku 1924 v **Ženevskej deklarácii práv dieťaťa** a v **Deklarácii práv dieťaťa**, ktorú prijala OSN v roku 1959.

Obsahuje 10 morálnych princípov:

1. **Dieťaťa náležia všetky práva** uvedené v tejto deklarácii. Na tieto práva majú nárok všetky deti bez jedinej výnimky, bez rozdielu rasy, farby, pohlavia, reči, náboženstva, politického alebo sociálneho pôvodu, majetkového alebo iného spoločenského postavenia, či už dieťaťa samého alebo jeho rodiny.
2. **Dieťaťa sa má dostať zvláštnej ochrany** a treba mu zákonmi a inými prostriedkami zabezpečiť, aby sa v slobodných a **dôstojných podmienkach zdravým a normálnym spôsobom vyvíjalo telesne, duševne, mravne, duchovne a sociálne**. Pri prijímaní zákonov hlavným hľadiskom majú byť najvlastnejšie záujmy dieťaťa.
3. Dieťa má od narodenia **právo na meno a štátnu príslušnosť**.
4. **Dieťaťu s a majú dostať výhody sociálneho zabezpečenia**. Má mať **právo dospievať a vyvíjať sa v zdraví**, preto treba jemu a jeho matke poskytovať zvláštnu starostlivosť a ochranu vrátane primeranej starostlivosti a ochranu vrátane primeranej starostlivosti pred narodením a po ňom. **Dieťa má mať právo na primeranú výživu, bývanie, zotavenie a zdravotnícke služby**.
5. **Telesne, duševne alebo sociálne postihnutému dieťaťu treba poskytnúť zvláštnu opateru, výchovu a starostlivosť**, akú vyžaduje jeho konkrétny stav.
6. **Plný a harmonický rozvoj osobnosti dieťaťa vyžaduje lásku a porozumenie**. Všade, kde je to možné, má vyrastať obklopené starostlivosťou a zodpovednosťou svojich rodičov a vždy v ovzduší lásky a mravnej a hmotnej istoty, s výnimkou mimoriadnych okolností sa dieťa nemá odlúčiť od matky. **Má byť povinnosťou spoločnosti a úradov venovať osobitnú starostlivosť deťom, ktoré nemajú rodinu, a tým, ktorým sa nedostáva primeraných prostriedkov na výživu**. Je žiaduce, aby štát poskytoval finančnú pomoc, alebo inú, na výživu mnohopočetným rodinám.
7. **Dieťa má nárok na vzdelanie, ktoré má byť bezplatné, aspoň na základnom stupni**. Malo by dostávať vzdelanie, ktoré mu zvýši jeho všeobecnú kultúrnu úroveň a poskytne mu rovnaké možnosti rozvíjať svoje schopnosti a svoje názory a svoj zmysel pre mravnú a spoločenskú myseľ, aby sa mohlo stať užitočným členom spoločnosti.
8. **Dieťa má byť za každých okolností medzi prvými, ktorým sa poskytuje pomoc**.
9. **Dieťa má byť chránené pred všetkými formami zanedbávania, krutosti a využívania**. **Dieťa sa nesmie zamestnávať pred dovŕšením primeraného, minimálneho veku**, v nijakom prípade ho nemožno nútiť, alebo mu dovoliť, aby vykonávalo prácu alebo zamestnanie, ktoré je na úkor jeho zdravia alebo vzdelávania alebo bráni jeho telesnému, duševnému alebo mravnému vývinu.

10. Dieťa treba chrániť pred pôsobením, ktoré môže podceňovať rasovú, náboženskú alebo akúkoľvek inú formu diskriminácie. Dieťa sa má vychovávať v duchu porozumenia, znášanlivosti, priateľstva medzi národmi, mieru a bratstva všetkých ľudí, aby si plne uvedomovalo, že má svoje sily a schopnosti venovať službe ostatným ľuďom.

V roku 1979, v medzinárodnom roku dieťaťa, sa začali práce na Dohovore o právach dieťaťa. Mnoho príprav a rokovaní vyústilo 20. Novembra 1989 k jeho prijatiu Valným zhromaždením OSN. Následne bol **tento dokument ratifikovaný aj u nás a nadobudol platnosť 6. Februára 1991.** Je uverejnený v **Zbierke zákonov pod číslom 104/1991.**

Otázky práv dieťaťa sa zahŕňajú do pedagogicko-organizačných pokynov pre školy a školské zariadenia.

Úlohou riaditeľa školy a pedagogických pracovníkov je následne rozpracovať uvedené pokyny do konkrétnych aktivít a v súčasnosti aj do svojich školských vzdelávacích programov.

Vzájomná úcta, láska, tolerancia, ľudskosť sú predpokladmi na polozenie základov uvedomenia si a rešpektovania práv dieťaťa už v predškolskom veku.

Kvalitnú výchovno-vzdelávaciu činnosť s deťmi v danej oblasti môžu vykonávať len kvalifikovaní učitelia s dostatočnými teoretickými vedomosťami.

V rámci individuálneho štúdia sa pedagogickí zamestnanci oboznámili s nasledujúcimi materiálmi:

- **národným plánom výchovy k ľudským právam na roky 2005 – 2014**
[/ www.minedu.sk/](http://www.minedu.sk/),
- **národným akčným plánom pre deti / uznesenie vlády SR č. 837/ 2002/,**
- **akčným plánom predchádzania všetkým formám diskriminácie, rasizmu, xenofóbie, antisemitizmu a ostatným prejavom intolerancie na obdobie rokov 2006 – 2008 / uznesenie vlády SR č. 287/ 2006/,**
- **metodickým usmernením č. 7/ 2006-R z 28. Marca 2006 k prevencii a riešeniu šikanovania žiakov v školách a školských zariadeniach.**

II. Práva dieťaťa uplatňované v edukačných činnostiach v MŠ – Budapeštianska č.1

V predškolskom období je nevyhnutné, aby poznanie dieťaťa prechádzalo od známeho k neznámemu, od konkrétnych javov k abstraktným.

Je nevyhnutné, aby **učiteľka realizovala výchovu a vzdelávanie hlavne formou zážitkového učenia, reagovala na záujmy a potreby detí a rešpektovala ich osobnosť**. V nasledujúcej časti sú uvedené konkrétne edukačné aktivity, ktorými sa problematika práv dieťaťa realizuje v podmienkach materskej školy.

Materská škola má rozpracované Plány na jednotlivé mesiace, ktoré sa plnia v učebných osnovách.